

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

10. Inferuntur corollaria, quibus multa principia sancti Augustini de libero arbitrio, & potestate bene operandi & similibus declarantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT DECIMVM.

Inferuntur Corollaria, quibus multa principia sancti Augustini de libero arbitrio, & potestate bene operandi & similibus declarantur.

EX his quæ hæcenus de Dilectionis gratia disseruimus, multa principia diu Augustini de libero arbitrio, & potestate bene operandi, quæ in superioribus libris tacta sunt, & ijs valde nova forsitan videbuntur, qui Philosophia Aristotelicæ nutriti sunt, neque radices doctrinæ ipsius perspectas habent, clarescere possunt.

In primis enim hæc patet, cur statui innocentia & primo homini tanquam proprium assignauerit, ita liberum esse ut bene velle possit & male, cum id Scholasticorum iudicio omnibus hominibus, nisi besti fuerint, ex vi libera voluntatis competere videatur. Nam Augustinus altius rerum radices penetrans, suppliciaque ac præmia libera voluntatis ab eius naturali conditione distinguens, animaduertit ita Deum Dominumque rerum omnium ordinasse Angelorum atque hominum vitam, ut prius experiretur quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset suæ gratia liberatricis beneficium, iustitiaque remuneratricis iudicium. Itaque ut isti experientia daretur idoneus locus, dedit eis non solum liberam voluntatem, quæ neque ad bonum, neque ad malum urgenti quodam pondere raperetur, sed etiam sufficientissimam facultatem. Sic enim adiuuabantur gratia Dei, sine qua permanere non poterant, ut cum illa bene operarentur si vellent, eam tamen quoque si vellent desererent. Quo fiebat, ut cum tali adiutorio, & potentia liberi arbitrii monstraretur, & simul tamen bene velle possent & male, in utramvis partem nutu libera voluntatis impulsæ. Deerat enim dominatus ille delectationis quæ consensum libertatis in alterutram partem hæderet. Itaque in illo æquilibrio primæ conditionis liberum arbitrium se suæ libertatis indifferentia utramlibet partem posse, experientia comprobavit. Nam sancti Angeli sub illa libertate, non sine gratia tamen, in veritate steterunt, reprobi vero & primi homines eadem illa libertate ex veritate ceciderunt.

Hinc secundo patet, quæ ratione verum sit, quod in homine lapsæ ante gratiam (cui, & multo potentiori ratione demones addi possunt) non sit amplius illa primæ flexibilitas, qua bene velle possit & male, hoc est, cur non possit alteram libertatis partem promere, quæ bene agendo exercetur. Boni agendi quippe libertatem ante gratiam esse perditam, & peccandi inductam esse seruitutem, Augustinus, ut ante declaratum fuit, ex professo sexcenties docet. Hujus rei radix est, quia ex diuinæ iustitiæ iudicio persequente peccatorum, seru-

Azum est in libero arbitrio ex debita iusta penale vitium, ut iam molestum sit obedire iustitiæ. Quod vitium nisi adiuuante gratia superetur, ad iustitiam nemo conuertitur; nisi operante gratia sanatur, iustitia pace nemo perfruitur. Hoc autem vitium est medullis voluntatis inherens quædam libido fruendæ creatore, quasi vestigium quoddam primæ dilectionis, qua Creatorem deferendo & creaturam amplectendo peccauit. Hæc libido ad singulas occasiones, per omnia peccatorum genera concitata motibus delectationum suarum, voluntatem premit, nec eam sinit ad redamandum bonum surgere quod amisit. Hinc ergo fit, quod liberum arbitrium ante gratiam, ex Augustini doctrina non sit amplius liberum ad agendum bonum, sed tantummodo ad malum. Nam illa primæ integra libertatis gratia, non est illo modo accommodata ad liberandam à tam immani delectationum pondere voluntatem, quæ solummodo prona est ad sequendum nulum, atque impulsam ejus. Non potest autem ea se facilitate sursum erigere, qua deorsum cecidit. Ita quippe delectabiliter captiua detinetur, ut neque libeat, neque velit, neque possit, neque sciat surgere. Nam hæc omnia per aliud gratiæ genus agrotæ & mortuæ dari debent.

Hinc tertio patet, cur Angelis ac sanctis in celo tribuat Augustinus tale liberum arbitrium, quod iam alteram primæ libertatis partem exserere, hoc est male agere seu peccare non possit. Nam sicuti delectatio creaturæ itabiliter inherens, possidens, & huc illuc ad malum rapiens arbitrium peccatoris, male cadentique voluntatis supplicium fuit, ita delectatio incessabilis creatoris, perpetuo sursum ad bonum rapiens iustum, bonæ & perseverantis voluntatis est premium, ex quo fit ut à delectatione peccandi usque ad delectationem non peccandi indeclinabilem liberationem sit. Et quidem cum istam partem velint nolint cogantur Scholastici admittere, & consequenter confiteri partis unius, quam bifocnis illa innocentis creaturæ libertas continebat, amissionem non officere libero arbitrio; mirum sanè est, cur liberum arbitrium labefactari putent, si altera quoque ipsius pars, altera salvâ, perimatur. Nam eadem quantum ad actionis liberæ naturam, prout ipsi intelligunt actionem liberam, utriusque ratio est.

Hinc patet quarto, jam postquam gratia post lapsum nos adiuuare cœperit, esse quidem in homine liberum arbitrium ad utrumlibet faciendum, bonum ac malum; sed non ita sicut ante lapsum in innocentia statu atque Angelis

Lib. 2. de pecc. meriti. c. 19.

Lib. de om. gratia. c. 19. c. 19. c. 19.

164.

Angelis fuit. Illorum enim sic liberum erit, ut suo se nutu, nihil impediēte vel urgente libertatem, flexeret ad utrumlibet, solum, si male, non sine Dei adiutorio, si faceret bene. Nunc autem ipsum adiutorium benefice suavitatis facit, ut bonum velit; quo si desertum fuerit, ipsum adiutorium, ut ita loquar, noxiæ suavitatis facit, ut malum velit. Illam quippe suavitatem quæ superaverit, voluntas consentiendo sequitur, ut Augustinum jam sæpius inculcāntem vidi-
mus. Nec ullum hic periculum destructæ libertatis. Si enim libertas arbitrii manet, ubi non potest arbitrium aliud nisi bonum agere, quod Schola nullo pacto diffiteri potest, quanto minus periculum erit, ubi arbitrium agere potest & bonum & malum? Sed de hac concordia gratiæ & libertatis infra pluribus.

Quomodo hinc facile & illud intelligitur, quod tam constanter Augustinus docet, cur nulla sit ei gratia bonæ voluntatis & operationis ante fidem, sed in ipso initio fidei sit etiam initium bonæ voluntatis. Nempe quia gratia qua fit bonum, non est alia nisi delectatio de incommutabili bono, quod est Deus

A benedictus in secula. Hic autem non nisi per fidem cognosci incipit, sicuti cognoscendus est. Et hinc etiam nascitur, cur infideles apud ipsum nihil omnino boni possint velle aut operari.

Sexto hinc etiam claret, cur Augustinus omnem omnino gratiam purè sufficientem, sive ante fidem sive etiam post fidem auferat. Ratio enim perspicua est, quia cum ei nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectationes rerum creaturarum cesserint, vel peccabitur, vel altero ante delectationum flectu, in medio remanebitur; sin autem ista superaverit, jam sine dubio bene voluntas operabitur: *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* Sed utrumlibet fiat, non erit sufficiens gratia, sed vel efficax, vel ita inefficax, ex qua operatio ne quidem possit sequi, nisi ejus inefficacia per aliam suppleatur. Quanquam ex alio capite ipsa ratio gratiæ sufficientis integræ naturæ ac libero arbitrio seipsum viribus suis discernenti propria est, & propterea incepta naturæ læsæ vel reparandæ, vel adjuvandæ.

In Epist. ad Galas.

CAPVT XI.

Delectatio ista cælestis, secundum Augustini mentem, est actus vitalis & indeliberatus animæ: & quidem amoris ac desiderij, præcedentis consensum, ac delectationem illam quæ & quies animi & gaudium dicitur.

CONSEQUENS nunc est, ut ulterius despiciamus, quidnam sit ista delectatio cælestis, quam veram gratiam Dei esse jam satis demonstravimus. Consistat enim delectationem creaturæ rationalis, quando propriè sumitur, esse particularem actum, qui etiam gaudium dicitur, per quem animus in bono præsentem, cum quadam satisfactione & fruitione conquiescit. De isto delectationis actu non loqui Augustinum, perspicuum est. Est enim terminus desiderij, tanquam cuiusdam motus, quo voluntas ad delectationem istam tanquam ad quietem suam tendit. Delectatio vero seu suavitas, de qua multa sanctus Doctor tradidit, etiam ad desiderandum & amandum Deum libero voluntatis motu necessaria est; cum & illi sint actus boni, qui sine suavitatis gratia non possint à voluntate proficisci. Cuiuslibet quoque præcepti observatio, ac tentationis expugnatio delectationem postulat, ad quam tamen huiusmodi delectationem, quæ sit fruitio seu gaudium, certum est non semper antecedere. Quapropter omnia ista delectatione, alij actus explorandi sunt. Nam eam esse quandam vitalem actum voluntatis, non videtur posse dubitari. Quid est enim delectari ho-

A minem iustitiâ, vel mendacio, nisi actu aliquo in iustitiam vel mendacium tanquam sibi convenientia & jucunda moveri? Motus autem huiusmodi voluntatis, non fit nisi actu quodam vitali.

Hoc igitur præsupposito, quod puto nemo facile dimitebitur, dico breviter: Delectatio ista quam ad omnia opera bona sanctus Augustinus exercenda postulat, non est aliud quam actus quidam indeliberatus cœtus inmissus in voluntatem, per quem ei bonum propositum vel suaviter tantum placet (qui actus subinde *simplex voluntas* dicitur, aut etiam *complacentia*, aut *amor voluntatis*, respondens passioni amoris sensitivi) vel etiam in bonum appetendum commovetur. Ista autem primus actus est principium motus tendentis in bonum, quia est prima boni complacentia, per quam affectus bono tanquam sibi convenienti & connaturali primum coaptatur. Nam quemadmodum in rebus naturalibus, primo datur forma, deinde motus formam consequens (ut corpori naturali datur gravitas aut levitas, quæ est velut naturalis amor convenientis loci, & prima quali ad locum coaptatio, ex qua deinde motus ad eundem naturalem locum fluit;) ita voluntari

T 3

voluntari